

Rašinys

Darbo ir gyvenimo vaišiai K. Donelaičio
„Metuose“

Planas

- I. Trumpas „Metų“ apibūdinimas.
- II. Darbo ^{ir gyvenimo} vaišiai poemoje:
 1. Pavasario darbai.
 2. Vasaros darbai.
 3. Rūgštūs darbai.
 4. ^{darbo} gyvenimo vaišdavimas „Metuose“.
- III. Poemos „Metai“ reikšmė.

„Metai“ - vienas reikšmingiausių lietuvių literatūros kūrinių. Tai poema, aprašanti metų laikus. Ją sudaro keturios stambios dalys: „Pavasario linksmybės“, „Vasaros darbai“, „Rudenio gėrybės“, „Žiemos rūpesčiai“. K. Donelaitis „Metuose“ pasakoja apie baudži-

vos laiky kaimą, vaizduodamas jį ^{kain} kad didelį bendruomenę, veikiančią kartu. Šios bendruomenės gyvenimas ir darbai yra viena svarbiausių kūrinio temų, kurias poetas ir išpletoja.

Poema „Metai“ prasideda pavasario aprašymu, tad pirmiausia išvystame bundančią gamtą. Gyvybi nel atgyja, nes iš kito žiemos snaudulio keliasi vėis: ir žmonės, ir žuvis, ir paukščiai, ir net blusos. Žmogui pavasaris – tai naujas gyvenimo etapas, atgimimas, o taip pat ir darbas pagausėjimas. Darbas būrui yra labai svarbus, nes tik dirbdamas jis gali išmaitinti savo šeimą ir ^{švęsti} išgyventi:

Rods sveiks kūns, kuras vis šokinidams nutveria darbus,
Yra didžiausi bei brangiausi dovana dievo.

„Metuose“ gausu įvairių darbus aprašymų; darbas čia išaukštinamas ir iškeliamas, k. Donelaičio dirbantį žmogų laiko garbingu, doru ir priskiria jį prie viršūlybų būrų. O tinginius jis nemėgsta, tokius žmones atstumia ir visa kaimo bendruomenė. Poemoje yra nemažai epizodų, kuriuose skatinama, raginama dirbti, o dirbantys – giriami:

Jums garbė, kad vindas jūsus, sukrai besisukdamas

Pakulus bei linų kuodelį nupeša greitai,
Jums garbė, kad staklės prieš pavasarį trinka
Ir šaudyklė su šėpa šokinidama tarškia...

„Dvasaros darbuose“ daug pasakojama apie mešlavimą, šėnappūtę, mišrapūtę – tai svarbiausi baro gyvenimo darbai. Šėnappūtės vaizdavime augalai net sužmoginti, personifikuoti, o pats darbas aprašomas labai poetiškai. Taip pat čia kalbama ir apie rūpų, žirnių rinkimą, avižappūtę ir mišrapūtę, kanapių, linų rėvimą ir karšimą, grybavimą bei riešutavimą. Neleika užmiršti ir moterų darbus vien moterims priklausančius darbus:

Ar ne smagu klausyt, kad viršūlybos gospadinės
Žiema su mergom vindus savo sukdamos užia?
Ar ne gražu žūrēt, kad Gryta jau prisiverpus,
Škinsto verpalus aust ir audus baltina drobes?

Gyvenimas ir darbas būrui yra du neatsiejami dalykai, todėl poemoje darbas ir gyvenimo vaizdai išdėstomi paraleliai. Būrai gyvena sunkiai, tačiau tai juos tik dar labiau užgrūdino: prastos gyvenimo sąlygos nebuvo kliūtis ~~dėraugtis~~ dėraugsmingoms gyvenimo ~~atki~~ atkimirkoms:

cit?

Rūbai što irto didei jau buvo nudile,
 O tūls lopyta, pralėkdamas parnešė kuoda
 In pasisotint ant laukis vos mažuma rado.
 O štai ir taino pavargęs mišs nedejavo,
 Bet visi visus sumišai šokinidami džiaugės.
 Poetas miškiai aprašo žmonių gyvenimo pokyčius,
 begant metų laikams. Smulkiai atpasakoja, kaip
 ji eina; laukius, saulei priėdinus gamta, kaip nel-
 kasi strandą, papūtus rudeniuiam vėjui, kaip len-
 da; stubas, atėjus šaltajai žūmai. Poemoje taip pat
 atsispindi ir kaimo gyventojų papročiai, ypač ge-
 nai tai matyti Krivo dukters vestuvių epizode:
 Šleps su Merčium, kurpes sau naujas nusipirkę,
 O Jons su lauru, dailias vyžas nusikynę,
 Keidės ir spodbon nikeliant kveikus pažebgę.
 Vienoje ~~x~~ iš Priekaus kalbų pasakojama ir apie vai-
 kus gyvenimą, jis lyginamas su suaugusiųjų, ^{čia} fabri-
 kama, kad gimsta visi lygūs. Tik nelicau vėni ~~vai-~~
~~kai~~ ^{band} ~~taip~~ ponais, o kiti, kaip ir jis, tėvai, velka ban-
 dārauos junga. Tačiau ir būrus gyvenime būna lengves-
 nių laikotarpis, ir vėnas jį yra ruduo. Nes ruden-
 is būrai nuimdavo derlius, prisigaminodavo dešrus,

kumpius ir nors kartą socialiai pavalgudavo. Bet ir
 šis gausius gėrybių be reikalo neuaudodavo, nes
 suprato, kad „dar ilgs mažgyys“ iki pavasario
 laukia. K. Donelaitis aprašė visos kaimo bendruo-
 menis gyvenimą ^{bendrais bruožais} ~~kaplamai~~ ir kietvėno būro atskirai,
 pabrėždamas jų skirtumus. Juk Selmas nors ir buvo
 neturtingas, bet gyveno tvarkingai, todėl jam neblogai
 sekėsi. O Slunkis ^{vi} ~~gyvenime~~ ^{su ambicijomis} pagrindas buvo tik
 šiltas, „kakalis“, tinginiamas, miogas ir geras valgis.
 Tarsi poetas ^(būrus gyvenimo vaizdus, pėki parodyt) ~~prešdamas~~ tuometinę kaimo žmogaus pa-
 dėtį, jo kasdienybę, darbus ir šventes, džiaugsmą ir liū-
 desį. Norėjo tas vaizdas nuspažinti natūraliom spal-
 vom, nieko nepagražindamas ir parodydamas tikrovę.
 ← Poema „Metai“ yra tikrai unikalus ^(atspindintis) ~~kurinys~~, lietu-
 vių tautos praeitį ir supažindinantis su ja naujas kar-
 tas. „Metai“ grynė lietuviškumą, palaikė baudžiav-
 ninkus, iškelia amžinąsias vertybes, todėl šis ~~kurinys~~
 turįs neiškainojama vertė, kuri išliko ir ligi šiuo dienos.

10/9/10 = 10